

Chasper Po e sia versiun da Wilhelm Busch

Autor(en): **Pult, Jon**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **88 (1975)**

PDF erstellt am: **30.06.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-231675>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Chasper Po e sia versiun da Wilhelm Busch

da Jon Pult

Da Sent derivan bainquants homens da spiert ed originals. In cumpagnia da Peider Linsel as vezzaiva minchatant ad ün homet da tuot aigna taimpra, a sar Chasper Po. Amenduos sun morts ill'età dad 80 ons ed han passantà, sco'ls blers randulins da Sent, üna buna part da lur vita a l'ester, exprimind in vers l'increschantüna per la natüra e vita engiadinaisa.

Mo che gronda differenza tanter quists duos Sentiners! D'üna vart la figüra marcanta e cultivada da Peider Linsel, il poet sensibel e profund, il perscrutader ed admonitur, consciaint da sia mischiun, üna persunalità critica chi nu pigliaiva inguotta a la ligera. Da l'otra vart «il spiritus ami» e «surriaint fatalist»¹ Chasper Po, poet improvisader, hom da l'umor e da la cuturella, cul minz da rier in fatscha, l'ögliada da spass, il chapè ün pa tort, il toscan in bocca. Ingio ch'el capitaiva, portaiva'l allegria. El büttaiva nan seis vers a bun stim, magari sün banc d'porta, a l'ustaria tanter ün quintin e l'oter, giond a spass o eir in büro, al temp ch'el d'eira impiegà a Triest, plü tard a Berna ed a La Spezia. El notaiva seis vers in taquints, sün fögls sparpagliats, palperis d'uffizi, vegls quaderns da scolars, minchatant eir be sün s-chaclas da cigarettas. Uschè es i bler a perder, prunas da poesias occasionalas, gratulaziuns, invids, bainvgnüts, menüs e.u.i. «Poesias d'ocasiun sun sco buorras da savun» dschaiva'l sves e nu faiva bler cas da seis vers «alats e salats».

La raccolta stampada nun es gronda. Id ha vulgü l'iniziativa da

¹ Peider Linsel til nomna uschea in üna da sias duos poesias dedichadas a Chasper Po (Peider Linsel, ediziun centenara p. 150/1).

Peider Linsel per publichar illas Annalas 49 e sco squitsch zavrà la collecziun «Da piz a chantun». Quella cuntegna ün pêr da sias plü deliziusas poesias, sco p. e. il fin quader engiadinais «Impreschiun d'indumengias», il cuntschaint sonet «Poet e tegnacudeschs», las umorescas «La figlia da l'ustera», «Il prisol». Alch vers da Chasper Po han chattà la via aint il pövel e sun dvantats bod proverbials. Pensain a «Ün hom pitschnin e malgragià ün schnat donnun vaiva spusà», a «Pacas e cuortas predgias tudais-chas, bleras e lungas liongias frais-chas» o «Al Pegasus nu's po dir hü, be cur ch'el voul l'armaint sta sü». Varsaquantas poesias sun sparpagliadas in noss periodics, ed alch manuscrits inediti conserva üna abiadia dal poet, duonna Lolo Zisler-Bazzell a Sent.

Indicaziuns davart sia vita ed ouvra chattaina aint ils necrologs scrits dad Andri Augustin illas Annalas 52 e da Chasper Pult i'l Chalender ladin 1938. Peider Linsel illa Musa rumantscha recugnuoscha la gronda facilità da rima cul spiritus «pizch» a la fin da la poesia. Andri Peer admirescha il talent natüral, l'umur inconfundibel e «l'arguzia fiorentina» da Chasper Po. Luisa Famos in Radioscola 10 (1965) 1. cudaschet til characterisescha cun fin inolet e til nomna «nos meglider poet umoristic ladin».

El ha propa ün umur chi surleivgia, ün vaira umur vallader. Eir las chosas chi til stan fich a cour, il destin dal rumantsch, sa'l cundir cun plets divertavels. Quels toccan plü sül viv co tschertas poesias d'admoniziun. Pensain a seis famus retuorn in Engiadina «Mo cur ch'el riva il patriot ...». Tipica es bain la surpraisa finala, quella pizchadina chi tainta sainza far mal. El faiva jent seis spass culs amis. A la cuntschainta lirica da Peider Linsel «O sblacha fluoretta, tü vainst massa bod» replichescha'l in üna spezcha da cunterpoesia «O chara flurina, tü vainst massa tard»! (Chalender ladin 1938, p. 25).

In sia modestia as nomnaiva'l plü rimader co poet. El d'eira ün dilettant aint il bun sen dal pled, seguiva al gust da seis temp per ideals romantics e patriotics. Sco tants da noss randulins vaiva'l ün spiert avert e generus. Sia lingua d'eira quella dals emigrants in Italia. Minchatant mettaiva'l aint eir ün baccun tudais-ch per effet comic, sco chi's solaiva far in tscherts pasquints. Quai dà a sia ouvra üna s-chetta savur sentinra.

Chasper Po ha eir fat diversas traducziuns. El d'eira ter versà illa litteratura taliana e tudais-cha e vaiva gust da rumantschar poesias

chi til plaschaivan. Quai til es gratià nögliä mal, grazcha a sia flexibilità linguistica e seis duns poetics. Mo el as permettaiva libertats vaira grondas in sias adaptaziuns rumantschas. Perfin alch scenas our da la Divina Commedia ha'l provà da vertir in rumantsch. I's tratta d'üna traducziun fich libra o plütost d'ün commentar in vers rumantschs dal grond poem da Dante.²

Bain plü dastrusch til staiva la poesia umoristica da Wilhelm Busch. Per üna da sias abiadias ed ün'otra giuvna parainta a La Spezia ha'l tradüt dal 1920 l'inter «Max und Moritz». Mo eir quia va'l per part aignas vias e müda pustüt la fin brutala e crudela da l'original tudais-ch in ün raquint da taimpra plü umana e latina. Ils disegns da Busch nu's cunfan trasoura culla varianta rumantscha. Quai es stat l'impedimaint cha la versiun nun es gnüda publichada fin uossa.³ Andri Augustin aint il necrolog cità survart vaiva dat be cuorts insais da la traducziun. Nus vain il plaschair dad edir quia l'ouvra intera. Ella consista in 7 chapitels o baschattas. Nus vain respettà la fuorma originala cun alch talianissemms e qualche vers ün pa zoppagiants, mo il text es adattà a l'ortografia dad hoz.⁴

Max e Moritz da Wilhelm Busch

verti libramaing da Chasper Po

Max e Moritz d'eiran duos mats
lumbarduns e sten sfarfats;
lumparias faivna adüna:
raquintar as vögl qualchüna.

² In manuscrit vaina chattà parts dal chant I, III e V da l'Inferno. Jachen Luzzi ha dat üna versiun ladina dal chant I e II da l'Inferno illas Annalas 61. Sco chi para s'ha occupà eir Artur Caflisch in seis ultims ons d'üna traducziun da la Divina Commedia.

³ Percunter ha Chasper Sarott dat oura üna traducziun plü fidela a l'original: Jon e Din, l'istorgia da duos malomers (Turi, Raschèr, 1954).

⁴ Nus vain gnü a disposiziun üna copcha dactililografada dal manuscrit original. Ella es pervgnüda a Chasper Pult tras ün quina dal poet, il traductur federal Men Mosca a Berna. Quel propuona in üna charta accumpagnatoria dals 12 favrer 1921 da repassar il text e til publicar illas Annalas.

Baschatta nr. 1

Lur vaschina, duonna Tina,
possedaiva üna giallina,
üna pula grassa e bella
(d'inrar s'vezza üna sco quella).
«Uà, scha no tilla tschüffessan,
ün bun rost cun quella fessan.»
E subit quels lumbarduns
fettan sü cun alch baccuns
ün s-charnütsch (robass na finas
mo chi plascha a las giallinas)
e, cur ch'ella gnit daspera,
dettna il cop culla manera.
Dal güblöz da la giallina
nan currond gnit duonna Tina;
ils duos puobs sco'l vent müschettan
mo la pula là laschettan;
però quella, malavita,
plü nu daiva segns da vita.
Duonna Tina sten cridet,
schi, quai d'eira seis dalet,
üna pula grassa, bella,
mâ's vezzet üna sco quella.
Mo la dschet infin: «Che far?
l'unic es da la brassar».
Mo listess per sa giallina
sten plondschaiva duonna Tina,
mo quels duos, Max e Moritz,
gnanca zich d'eiran afflicts,
anzi, i staivan già stübgiond
nouv malom; malom seguond.

Baschatta nr. 2

Attristada amo dafatta
duonna Tina pro la platta

sta attenta co chi brassa
sa giallina bella, grassa.
«Che odor! Eir davo morta
quella buna amo cufforta.
Sch'amo viv füss bun Daniel,
schi mangessa'l jent eir el,
mo eir craut lur' lessa'l pro,
bun ch'eu pens, vegn per davo».
Uschè dschet'la duonna Tina
e get oura da cuschina;
'la laschet però sül lö
sco guardian da chadafö
seis fidel e brav Filax.
Mo intant Moritz e Max
fat già vaivan lur proget:
Svelt tuots duos gettan sün tet,
sün il tet da la vaschina
— povra povra duonna Tina! —.
Sü cun els vaivna portà
ün bastun, e a quel lià
üna lunga lunga corda
cun ün crötsch — quai sten algorda
quellas perchas per pes-char —
e quai güsta laivna far.
E giò guardna pel chamin,
che savur, alch d'extrafin!
Lura tirna «hopla — hü!»,
la giallina plan vain sü.
Filax dà sbrüjs trids e grits,
els però, Max e Moritz,
a sia fela pac badettan,
cun lur praja vi mütschettan,
sün ün prà s'hana fermats
e pachific starlitschats,
lur' mangettan schnats baccuns:
il grass cula dals misuns.
Ed intanta duonna Tina
reentraiva in sa cuschina,

intuorn guard'la, ingiò, insü,
la giallina nun es plü!
A Filax dschet duonna Tina:
«Hast mangià tü ma giallina?
Spetta be, tü bes-cha schletta,
uossa vegna culla scuetta!»
Pover Filax protestaiva,
però ella giò cloccaiva ...
ed intant quels duos baschats
s'riantaivan satisfats.
Quista stat füss la seguonda,
mo amo nu vaivna avuonda.
«Scha la prüma vain fat sterza,
schi daman lain far la terza.»

Baschatta nr. 3

I d'eira ün schneder, Wenzel Schneck,
gnü da Boemia — da Pilseneck —,
quai d'eira ün scort hom e da schlantsch
(el vaiva imprais perfin rumantsch),
ün hom precis, fich instrui,
chi lavuraiva tuotta di,
anzi suvent eir da not aint
avaiva'l il dancler al daint,
e cusa e taglia, taglia e cusa,
qua ün brastoc, là üna blusa,
e chotschas veglias da pezzar ...
insomma, el vaiva bler da far,
mo d'eira istess da buna glüna,
calm, surriaint, gentil adüna;
be as rabgiaiva'l, signur Schneck,
cur ch'ün til dschaiva: «Mec, mec, mec!»
Sper sa chà üna valletta
via scuorriva, üna val stretta,
e sur quella d'eira ün'assa
per chi innan o invia passa.

Ün bel di Max e Moritz
lettan darcheu far ün viz
e savaivat che chi fettan?
L'assa dal puntin resgettan
mo na tant cha quai badess
ün chi suravi passess.
Fatta quista, via trottettan
e vidvart la val s'zoppettan
e lur' güvlan: «Signur Schneck,
buna saira, mec, mec, mec!»
A dudir quels dispettus
gnit sar Wenzel furius
e currit subit our d'chè
cun ün coller verd armà.
Max e Moritz, cur til vzettan,
via sco il vent müschettan,
— el davo! mo ad ün punct,
güst ch'el d'eira immez la punt,
quella fet «cric — crac ... e plunf»,
pover Schneck fet «patapunf»!
El avess bain protestà,
mo i til mancaiva il flà,
mol, bletsch d'eira'l tras e tras,
l'aua al gniva aint pel nas ...
Trist bain es murir d'ün viz
da cals bês Max e Moritz.
Quels intant as riantaivan
e a güvlar cuntinuaivan:
«Buna saira, signur Schneck,
ha'L fat bun bogn? mec, mec, mec!»
Quel intanta as disperaiva
e cull'aua cumbattaiva ...
però, mera, qua dandet
el ün schnat ochun vezzet;
a quel tschüffa'l pella cua,
sco scha quai füss üna sua.
L'ochun mütscha plü che'l po,
mo sar Wenzel vain davo,

el nu largia il ferm ochun,
 uschè rivan pro'l sablun.
 Dieu lodà, el d'eira al süt,
 signur Wenzel, mo bod stit,
 e, cur ch'el rivet a chà,
 starnüdaiva'l disperà.
 «O dolur!» dschet la consorta,
 cur ch'el gnit bletsch aint da porta,
 «l'es bognà sco ün pulschin
 (ed eir pers ha'l il taquint!),
 Stina», dschet'la a la fantschella,
 «fa ün tè da chaminella!
 Bun füss eir ün senapissem
 cunter il reumatissem,
 ed in let til fetscha star
 e süar, süar, süar!
 Ün massasch eir fessa bod
 sur la rain cun ün fier chod.»
 Dudind quist però, dandet,
 il paziaint il pled pigliet:
 «Quist es massa, sacrebleu,
 il prüm l'aua, uossa il fö!
 Eu nu'm lasch far our cul fier,
 sacrebleu e mille tonnerres!»
 La consorta dschet: «O Des!
 el blastemma, e per frances!
 Va Stinetta, cuorra, clama
 il doctur o la hebamma! . . .
 Quia voula alch mez, pront, seri
 o trar sang o ün clisteri.
 Meis bun hom perda il güdizi,
 meis bun Wenzel, che schnuizi!»
 Ella d'eira amo tuot schmorta,
 cur cloccar s'udit sün porta.
 E chi d'eira? . . . Duos mattuns
 chi cun ajer da minchuns
 dumperaivan co chi va
 da sar Wenzel la sandà.

Ella, prusa, nu savaiva
cun chi ch'ella discorraiva,
mo seis hom, quel pac davo,
s'accordschet subit però,
perche el ils mats udit
(e pensai sch'el nu gnit grit),
cur partittan chi riaivan
sco chavals ed amo dschaivan:
«Buna not, sar Wenzel Schneck,
ha'L fat bun bogn? mec« mec, mec!»
Chi chi d'eiran, nu voul bler
per incleger, quai es cler.
Simels vizz tant grobs e trids
pon be far Max e Moritz.
Eir sar Schneck uschè penset
e subit ch'el as alvet,
getta'l vi pro seis vaschin,
da quels compels il padrin.
Il padrin alch già savaiva,
anzi già clomà tils vaiva,
e davaira, pac davo
noss duos compels gnittan pro.
Sar padrin savet tant far
ch'els stuvettan confessar,
sar padrin cuort process fet
e bain bain tils jarüclet,
tant cha signur Schneck perfin
dschet: «I basta, sar vaschin!»
E i bastet, a Wenzel Schneck
mâ plü dschettan «Mec, mec, mec!»

Baschatta nr. 4

Sar Jon d'eira hom giovial
e lapro sten musical,
sch'eir na güst ün grond artist,
mo ün brav, bun organist.

Bainvis d'eira'l in cumün,
 don nu daiva'l a ningün,
 el nu dumandaiva letta
 co fümär sia püpetta . . .
 (Mo quist di be per la rima:
 esser d'eir'la üna da s-chima,
 püpa fina, da l'Ollanda,
 ün regal da sia giunfr'anda.)
 El vaiva eir üna maschnera,
 üna sten prusa massera,
 quella, cun sa nezza Mengia,
 giaiva a predgia la dumengia,
 ed intant serraiv'la sü
 da las ündesch a mezdi.
 E sün quist güst as baset
 da noss compels il proget.
 Ne massa bod, ne massa tard
 (intuorn las ündesch ed ün quart)
 entrettan per la fnestra d'schler
 in chà da l'organist. Güst bler
 da far nu vettan quels baschats,
 perche svelts d'eirna, sco squilats,
 e, giond da stanza in stanza, quella
 chattettan da la püpa bella;
 eir cul tour giò, facil füt que,
 la d'eira sur il canapè.
 I la mettettan sül tapet,
 e lura puolvra da schluppet
 mettettan aint, mo be paket
 (Sar Jon uschigliö vess gnü suspet),
 quai fettan svelts, tuot in ün hü,
 lur la pichettan darcheu sü.
 Fat quist, mütschettan a la lesta,
 sco d'eiran gnüts, da la fanestra . . .
 Da predgia a chà sar Jon tuornaiva
 e sül giantar già s'allegraiva,
 e pront d'eira il giantar, e bun;
 mo pac onur fet il patrun,

per el, sco dit, d'eira il plü bê
fümar in pasch sül canapè.
Uschè, apaina ch'el pudet
schi sia püpa el invüdet . . .
mo «crac!» fingià al seguond cun
as sviluppet ün'explosiun,
«brumf!» quai gnit güst sco'na sajetta
(la disgrazcha vain dandetta),
plats e tazzas, tuot crodet
sül tapet chi fö tschüffet . . .
E sar Jon s'vaiva ars las piclas,
e la püpa tuot in sfriclas!
Quai savettan far quels duos
malscortatschs e dispettus.
Ed uossa ün'otra bella as quinta,
davo la quarta vain la quinta.

Baschatta nr. 5

Bravs mattuns sun obediants,
han resguard per lur paraints,
mo quels duos dispets perfin
faivan a lur sar padrin.
Ün bel di, ün di da mai,
chod splendaiva il cler sulai,
giò d'ün bös-ch «käfers» squassetan
ed in ün s-charnütsch mettettan,
lur' cun gronda precauziun
gettan ill'abitaziun
dal padrin, chi riposaiva,
anzi dutschamaing groflaiva.
E savaivat che chi fettan,
quels duos pluoders? — I mettettan
(mo pensai che malscortatschs!)
il s-charnütsch suot ils plümatschs . . .
Sco bod tuotta gliעד da bön
sar padrin ha buna sön,

mo güst hoz sten as movaiva'l,
 minchatant eir as sgrattaiva'l
 o la chomma o il culöz,
 dapertuot ün grond pizchöz . . .
 ed infin as sdruaglietta'l
 e bain ferm ils ögls struschetta'l.
 «Himmelherrgott, so etwas,
 ün Maikäfer sün meis nas!»
 (Cur cha propa filaus d'eira'l,
 schi eir esters plets dovraiva'l,
 mo uschlois il sar padrin
 d'eira ün vaira bun Ladin . . .)
 «Tschinch sül pet, trais sül misun!
 Mo quist es ün'invasiun!
 Mo spettai cha in pè sia,
 lura fetsch'hoz bacharia!
 Batta a tschanc e batta a dret,
 el coppet 77!
 Stanguel s'ferma'l, dà ün tschütsch,
 qua, che vezza'l? — il s-charnütsch
 «Ha, quai sun quels malefixs
 bels figliols Max e Moritz»,
 mo quels d'eiran già lontans
 e riond s'struschaivna ils mans.
 Questa d'eira la tschinchavla,
 uossa lur' vain la sesavla.

Baschatta nr. 6

Quai es üsi general
 cha per festas da Nadal
 scopür eir per las pasqualas
 as fa pastas specialas:
 uschè eir a Halifax
 (là staivan Moritz e Max).
 Sper lur chà d'eira ün fuorner
 e quel vaiva expost fich bler

in magnificas vaidrinas,
robas bunas, dutschas, finas,
biscutins e bratschadellas
ed eir tschertas brezlas bellas.
Noss duos compels, cur passaivan
speravia, schi pensaivan:
«Be pudair qua fuar aint,
quai füss ün divertimaint!»
Mo co far? — Tuot es serrà
e cun giatters d'fier züglià.
Mo listess dschet Max: «Stübgiaïn!
Alch chattarana oura bain.»
Davo lönch stübgiar infin
dschet Moritz: «Giain pel chamin!»
«Schi, va bain», dschet Max, «però
gnir in sü as sto davo,
e perquai vegn vi ma chà
e üna sua portarà,
eir ün pal vögliä portar
per la sua intuorn liar.»
Pac davo, uschè armats,
pro'l chamin d'eirna rivats;
gnanca trais minuts davo
pel chamin s'laschettan giò . . .
Giò s'laschettan, che sgrischur!
mo sü gniva buna odor . . .
Tuot sül prüm giaiva inandret,
tuot in ün, però, dandet
«trac!» la sua as tschuncket.
Ant co dir gnanca «ün, duos, trais»,
giò crodettan lungs e stais . . .
Mo pensai be che furtüna,
dettan giò sülla farina!
Mo che pops! mez s-charbunats
e mez albs infarinats.
Fat nu's vaivna gnanca piz,
quels baschats Max e Moritz,
e subit guardettna intuorn:

«Brezlas, brezlas sur il fuorn!»
 Mo ot d'eirna! in malura!
 d'eiran bod sü pro'l tschêlsura.
 mo la s-chala els pigliettan
 e las brezlas svelt tschüffettan
 ed eir qualche bratschadella.
 Tuot fichettan in s-charsella.
 Sül plü bel, però, dandet
 «crac!» la s-chala giò crodet,
 ils duos puobs i'l vöd schlantschond.
 Il spavent lur' füt bain grond.
 «Plunfs!» il prüm gnit giò Moritz
 e quai fet sco «flatsch e flix.»
 «Plunfs!» e qua gnit giò nos Max
 e quai fet sco «flitsch e flax.»
 Mo guardai che furtünats,
 illa pasta eirna crodats!
 Mo meis chars, plü co la glüna
 variabla es la furtüna!
 Stat ün pa be a dudir
 co chi'd es i a finir.
 Illa pasta eirna amo laint
 (pasta lomma d'alvamaint),
 cur dandet l'üsch as rivit
 e'l fuorner gnit aint tuot grit.
 «Ha», dschet el, «finalmaing s'haja,
 hoz per tuottas s'dun la paja,
 toc canaglias, lumbarduns,
 hoz as couscha sco bitschluns!
 Eir scha qualche rentsch am cuosta
 couscher s'vöglia, culla cruosta!»
 Uschè dschond tils impastetta'l
 e tuots duos in fuorn mettetta'l.
 Illa pasta esser vout aint
 es bain pac divertimaint,
 e tant Max sco eir Moritz
 bod crajaivan d'esser stits.
 Aint in fuorn, o Dieu, che chod!

«Uf!» dal chod as schloppa bod.
Il fuorner intant get via
per turnar in sa butia.
Pover Max, pover Moritz,
uossa plü nun faivat vizz!
Mo curius, strana rumur,
sco da mürs chi cun fervur
ruojan, ruojan, ferm e clos,
ruojan, ruojan, sainza pos.
E che vez? — Cun quatter sigls
our dal fuorn gnir duos barbügl.
Mo che pops! bod ars il nas . . .
mo i's vaivan fuats tras,
tras la cruosta, ormas d'chan!
Tuot cuntaints as dettna il man,
mo lur' svelt piglian la via
per mütschar our da butia
(il fuorner ün pais als tret,
mo trais lastras be sfrachet).
Intant els da lur s-charsellas
traivan oura bratschadellas,
brezlas eir in quantità
e da prüma qualità.
Uossa scha amo sön nu's vaina
üna amo quintar as laina.

Baschatta nr. 7

Qualchedün dumandarà:
Ha'la quista almain güdà?
Gnanca schmoc, quels duos tuottüna
mincha, mincha di faivna üna.
Els, perfin cur chi sömgiaivan
a baschattas be pensaivan.
Rich paur d'eira sar Roman,
mo el portaiva svesseis gran
sülla rain, sco ün fachin,

sch'eir dalöntschi d'eira il muglin.
Max dschet: «Tschà! laina provar
aint il sach fouras da far?»
E Moritz, cal mat malscort,
s'declaret subit d'accord.
Sar Roman plan, plan sieu giaiva
cun sa chargia . . . vieplü leiva!
mo infin s'inaccordschetta'l
e tuot grit dandet s'volvetta'l,
svelt tils tschüffa'l pels caputs,
quels duos d'eiran stuts, be stuts.
El però ne sbraja ne inmatscha,
mo tuots duos aint il sach chatscha,
sülla rain il sach chargetta'l,
al muglin s'inchaminetta'l . . .
Pover Max, pover Moritz,
aint il sach bod d'eiran stits . . .
Sar Roman al mugliner
dschet: «Eu sa, da far hast bler,
e per temp at respagnar
vögl eu svesse meis sach svödar.»
«Svöda pür, quel respuondet,
svöda pür» . . . e davent get.
Cur quels plets quels duos udittan
aint il sach, schi s'inschnuittan:
O che trista, trista fin
da murir aint il muglin!
Qua però s'udit 'na vusch
«halt», chi gniva vieplü strusch,
vieplü strusch, vieplü vicin . . .
E chi d'eira? — Sar padrin!
Cun il spejel, da sa chà,
quel tuot vaiva observà,
e per temma da gnir tard,
daiva'l spüfs sco ün leopard.
Cotschen grit lur' è'l rivà,
il til mancaiva bod il flà . . .
Cur ch'el reposà avet

stetta'l sü ed uschè dschet:
«Ot stimà signur Roman,
moller puobs es inuman,
schi, fingià be l'intenziun
es punibla cun parschun.
Quai chastia il tribunal
tenor cudesch criminal.
Item, sch'eu Til achüssess,
il langegar L'arrestess.
D'otra vart però admetta
cha la ledscha nu permetta
da fourar ils sachs da gran,
eir admet ch'El ha gnü dan
e, per quel, qua ha'L ün toler,
mo figliouls nu lasch eu moller!
Uossa svelt! ch'El il sach schlia,
uschigliö clom la pulizia!»
Sar Roman d'eira sten grit,
mo però el obedit.
Sten confus e sten afflicts
gnittan our Max e Moritz.
Sar padrin ad els s'volvet
ed eir seis bastun dozet:
«Mo cur lais güdizi metter?
Himmelherrgotttdonnerwetter!
mo cur mâ, lumps, sarat buns
d'esser scorts e bravs mattuns,
bravs almain sco quels da Sent?
As megl'drai! Potzsakrament!
Merità avessat bain
cha'l muglin s'vess ruot la rain.
quista vouta eu s'ha güdà,
mo quist'otra stun a chà,
lasch be far e spargn meis toler
e's lasch moller, moller, moller.
Basta eu sper cha's megl'drarat,
per intant; it per vos fat!»
Qualchedün dumperarà:

«Ha'la quista almain güdà?
Suna amo tant lumbarduns
opür bravs e scorts mattuns?»
Bod paressa! almain dudi,
davo quai, nu s'ha mâ plü
chosas simlas sü'l quint lur;
mo listess, che mandonur!
Hoz amo a Halifax
quintna da Moritz e Max;
eir utrò, schi'd es maloms,
as algordna dals duos noms.
«Uossa dit! eu's dumper be,
che as para, es quai bê?
Es quai bê, fa quai plaschair
dad ün simil nom giodair?
Schi, perfin i'l tard avgnir,
cur da puobs sfarfats s'voul dir,
da baschattas, da trids vizz,
blers dscharan: Max e Moritz.»